

Kansenongelijkheid

Kinderen aan het werk op basisschool Het Atelier in Diemen-Zuid. De helft van de kinderen op deze school spreekt thuis geen Nederlands.

Wie een bezoek brengt aan Het Atelier, kan gemakkelijk een verkeerd idee over de basisschool krijgen.

Meteen bij aankomst in Diemen-Zuid al. Buiten torent een galerijflat over het verouderde schoolgebouw, binnen zijn de gangen smal en donker. Directeur Jan Heijmans houdt kantoor in het schoolmagazijn: de enige ruimte die nog over was.

Hij heeft bezoek. Een kunstdocent verbonden aan de school komt een oude laptop brengen. Heijmans neemt het apparaat dankbaar in ontvangst. Hij weet al precies welke leerling hij hier een groot plezier mee doet.

Veel leerlingen van Het Atelier kunnen extra steun gebruiken, hun ouders hebben het niet breed. De helft van de kinderen op deze school heeft al een extra hindernis te overwinnen: ze spreken thuis geen Nederlands. Het Atelier telt 35 verschillende nationaliteiten. Op school moeten leerlingen veelal een taalachterstand inlopen.

Op papier zat het de school ook lang niet mee: de inspectie beoordeelde De Venser – zoals de school eerder heette – jarenlang als zwak. De eindresultaten van de kinderen waren onvoldoende en de lessen waren niet goed afgestemd op 'taalzwakke leerlingen', oordeelde de inspectie.

Armoede, veel leerlingen met een taalachterstand en een school die nauwelijks opgewassen leek tegen deze grootstedelijke problemen: Het Atelier voldeed lange tijd aan het clichébeeld van kansenongelijkheid.

Toch hebben de leerlingen van Het Atelier vermoedelijk betere onderwijskansen dan kinderen in plattelandsgebieden met ouders uit vergelijkbare inkomensgroepen. Althans: daarop wijst nieuw data-onderzoek onder leiding van Bastian Ravesteijn van de Erasmus School of Economics.

Voor het onderzoek verzamelden Ravesteijn en zijn team op kanskaart.nl de gegevens van nagenoeg alle Nederlandse leerlingen die tussen 2015 en 2019 de eindtoets in groep 8 maakten. Vervolgens vergeleken de onderzoekers het definitieve advies dat deze leerlingen van school hadden gekregen met hun eindtoetsadvies.

Het onderzoek bevestigt een pijnlijk gegeven: kinderen uit gezinnen met een relatief laag inkomen krijgen vaker dan gemiddeld een schooladvies dat lager is dan het advies dat uit hun eindtoets komt. Omdat het schooladvies

leidend is bij de toelating tot een middelbare school, kan een te laag advies grote gevolgen hebben voor de schoolloopbaan van een kind.

Het gaat hierbij niet om kinderen uit bijstandsgezinnen. Een relatief laag inkomen betekent in dit onderzoek een gezamenlijk bruto jaarinkomen van rond de 56 duizend euro. Ter illustratie: een gemiddeld gezin met een dergelijk inkomen bestaat veelal uit anderhalfverdieners met een middelbare beroepsopleiding, die werkzaam zijn in beroepen als administratief medewerker, monteur of thuiszorgmedewerker.

In landelijke gebieden worden adviezen minder vaak opgehoogd na een goede eindtoets

Er kunnen legio legitieme verklaringen zijn voor het verschil tussen eindtoets en het schooladvies, benadrukt onderzoeker Ravesteijn. Werkhouding, ontwikkeling, de steun thuis. 'Maar misschien moet je ook constateren dat zowel de leraar als de eindtoets bij een elfjarig kind nog onvoldoende kan inschatten welk niveau een kind aankan.'

Nog opmerkelijker is de tweedeling tussen regio's die het onderzoek aan het licht brengt. In landelijke gebieden krijgen kinderen van ouders met een relatief laag inkomen veel vaker een onderadvies dan daarbuiten. In sommige ge-